

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Krzysztof Rudnicki**

Protokolant: **Leszek Matuszek**

po rozpoznaniu w dniu 22.02.2013 r.

we W.

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. S. (1) i M. S. (2)**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Marszałkowi Województwa (...)**

o zapłatę 152 636 zł

I. oddała powództwo;

II. nie obciąża powodów kosztami zastępstwa procesowego pozwanego.

UZASADNIENIE

Powodowie M. S. (1) i M. S. (2) wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Marszałka Województwa (...) 152 636 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15.07.2011 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

Powodowie podali, że zgodnie z art. 16. ust. 3 prawa wodnego właścicielowi gruntów zalanych podczas powodzi w wyniku nieprzestrzegania przepisów przez właściciela wody lub właściciela urządzenia wodnego przysługuje odszkodowanie. Powodowie są właścicielami nieruchomości rolnej – działki nr (...). Działki rolnicze powodów sąsiadują bezpośrednio z Rowem (...). W myśl art. 10 ust. 1a prawa wodnego wody morza terytorialnego, morskie wody wewnętrzne, śródlądowe wody powierzchniowe płynące (Rów (...)) jest kanałem sztucznym o szerokości dna pow. 1,5 m, mieści się zatem w zakresie pojęcia wód płynących) oraz wody podziemne stanowią własność Skarbu Państwa. Art. 21 prawa wodnego określa, że utrzymanie wód stanowi obowiązek ich właściciela i odnosi się on w jednakowym stopniu do wszystkich właścicieli wód. Do obowiązków właściciela śródlądowych wód powierzchniowych należy zapewnienie swobodnego spływu wód powodziowych (art. 26 prawa wodnego). Zgodnie z art. 22 ustawy utrzymywanie śródlądowych wód powierzchniowych polega na zachowaniu lub odtworzeniu stanu ich dna lub brzegów oraz na konserwacji lub remoncie istniejących budowli regulacyjnych w celu zapewnienia swobodnego spływu wód oraz lodów, a także właściwych warunków korzystania z wody. Zadania te zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 4 prawa wodnego oraz zał. nr 2 l.p. 454 rozporządzenia z dnia 17.1.2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiącej własność publiczną, należą do Marszałka Województwa (...), (...) Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we W. jako wojewódzka samorządowa jednostka organizacyjna podległa Zarządowi Województwa

(...)wykonuje zadania Marszałka Województwa w zakresie praw i obowiązków określonych przepisami ustawy z dnia 18.07.2001 r. – Prawo wodne.

W związku z powyższym w stosunku do Rowu(...)prawa właścicielskie wykonuje za Skarb Państwa Marszałek Województwa (...)i jako właściciel wody jest odpowiedzialny za stwierdzony brak utrzymania Rowu(...)w należyтым stanie – art. 21 prawa wodnego, a także za ochronę gruntów sąsiadujących z takim rowem przed zalaniem. W przypadku zalania gruntów i powstałych zniszczeń na skutek nieprzestrzegania ww. obowiązków w myśl art. 16. ust. 2 prawa wodnego właścicielowi gruntów przysługuje odszkodowanie.

Bezsporny jest fakt zalania gospodarstwa powodów w dniach od 23.06.2009 r. do 30.06. 2009 r. warstwą wody wypływającą z koryta Rowu(...)w wyniku powodzi. Powodzią jest takie wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach (Rów (...) jest kanałem sztucznym) lub na morzu, podczas którego woda po przekroczeniu stanu brzegowego zalewa doliny rzeczne albo tereny depresyjne i powoduje zagrożenie dla ludzi lub mienia.

O skali zalania świadczą sporządzone protokoły szkód, korespondencja z organami administracji, w tym zaświadczenie potwierdzające udział zastępów (...)Państwo-wej Straży Pożarnej w akcji ratowniczej w dniach 28.06.2009 r. – 02.07.2009 r. w K.przy ul. (...)w celu odpompowania wody z gospodarstwa rolnego powodów. Wątpliwości nie wzbudza również związek przyczynowy pomiędzy długotrwałym wypełnieniem profilu glebowego przez wodę a powstaniem deficytu tlenowego i obumieraniem systemu korzeniowego roślin, tj. przerwaniem ich vegetacji i w rezultacie powstaniem szkód w gospodarstwie rolnym powodów. Zalanie gruntów powodów miało charakter długotrwały (ok. 1 miesiąca) i spowodowało znaczne szkody w prowadzonych uprawach rolnych, sadowniczych i szkółkarskich. Długotrwały charakter zalania gospodarstwa rolnego powodów wynika z faktu, iż Rów(...)był w okresie tego zalania tak zaniedbany, że nie miał zdolności do zabezpieczenia gospodarstwa przed powodzią i odprowadzania wylanej z niego na sąsiednie grunty wody. Rów ten był zaniedbany już w 2006 r. w takim stopniu, że zalanie sąsiadujących z nim gruntów było nieuchronne w razie wystąpienia większych opadów deszczu. Stan rowu był (...)znany, ponieważ już kilka lat przed powodzią powodowie powiadamiali właściciela Rowu(...)oraz Urząd Gminy o wynikających ze stanu tego rowu zagrożeniach dla nieruchomości sąsiednich. Przed powodzią rów był zarośnięty korzeniami traw, trzciny, turzycy oraz korzeniami drzew rosnących w korycie rowu i na skarpie, a warstwa замуlenia sięgała ok. 1 m, co spowodowało niemożność odprowadzenia wody i zalanie powodujące straty w uprawach.

Mimo wniosków o podjęcie przez właściciela rowu działań zmierzających do zapobieżenia ewentualnym szkodom. Marszałek Województwa (...)i działający w jego imieniu (...)nie podjął żadnych działań w tym kierunku. Burmistrz Gminy K.wskazywał konserwację Rowu(...)jako zadanie priorytetowe do wykonania.

Dopiero w IV kwartale 2009 r. zaczęto wykonywać prace polegające m.in. na wykoszeniu i wygrabieniu porostów ze skarp brzegowych oraz dnia cieku, usunięciu z koryta zakrzaczeń i samosiejek drzew utrudniających przepływ, hakowaniu porostów z dna cieku, usunięciu za-torów tamujących przepływ wody, odmuleniu dna, udroźnieniu rurociągu. Prace polegające na udroźnieniu Rowu(...)zostały odebrane dopiero we wrześniu 2010 r.

Powodowie wskazali, że należyte utrzymanie Rowu(...)przez jego właściciela zapobiegłoby szkodzie. Rów (...)przy prowadzeniu standardowych zabiegów konserwacyjnych (odmulenie dna, usuwanie roślinności, itp.) wystarczające sprawnie odprowadzałby wodę do rzeki S.. Tak jest również teraz po dokonaniu częściowych zabiegów konserwacyjnych.

Komisja powołana przez Wojewodę (...) oszacowała straty w uprawach rolnych w gospodarstwie powodów na kwotę 152 636 zł, której zapłaty dochodzą powodowie.

Na rozprawie w dniu 22.02.2013 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany zarzucił w pierwszej kolejności brak legitymacji procesowej biernej. Podniósł, iż Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za działania i zaniechania Marszałka Wojew.-dztwa (...). Marszałek województwa wykonuje zadania samorządu województwa wynikającego z przepisów prawa wodnego. W konsekwencji pozwanym w sprawie mógłby być samorząd województwa (...).

Pozwany zarzucił nadto, iż podstawą powództwa nie może być art. 417 kc, gdyż realizacja zadań związanych z utrzymywaniem wód lub urządzeń wodnych ciąży na podmiotach wykonujących prawa właścicielskie. Skarb Państwa obowiązany jest zatem podejmować działania określone w przepisach prawa wodnego nie w ramach wykonywania władzy publicznej, lecz w ramach obowiązków wynikających z prawa własności.

Pozwany zarzucił także niewskazanie przez powodów przesłanek odpowiedzialności wskazanych w art. 417 kc. Nie istnieje żaden związek pomiędzy wykonywaniem obowiązków właściciela wody przez samorząd województwa (...) a zalaniem gospodarstwa powo-dów w dniach 23.06. – 30.06.2009 r. Przyczyną zalania nie było wystąpienie wody z ciek Rów(...), lecz bardzo niekorzystne warunki meteorologiczne, które wystąpiły w tym rejonie w postaci deszczu nawalnego.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

Powodowie M. S. (1) i M. S. (2) są właścicielami nieruchomości rolnej –nie-zabudowanej działki nr (...), o pow. 4, 3264 ha, położonej w (...), gm. K., objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Ś., oraz nieruchomości rolnej – działek nr (...), o pow. 8, 6095 ha, położonej w (...), gm. K., objętej księgą wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej.

Działka nr (...) obejmuje grunty orne RV i RVI, działki nr (...) użytki rolne zabudowane oraz grunty orne

/ dowód: wydruki z elektronicznych ksiąg wieczystych – k. 28-26; wypisy z rejestru gruntów – k.

37-38 /

Działki powodów przylegają do ciek wodnego – Rowu(...).

/ dowód: mapa – k. 39-40 /

W 1964 r. Rów (...) przewidziany był do poddania rozbudowie w celu stworzenia z niego głównego ciek odwadniającego tereny położone w zlewni rzeki S. na obszarze (...).

/ dowód: projekt – k. 45-53 /

Pismem z dnia 06.12.2007 r., złożonym dnia 10.12.2007 r., W. W., M. S. (1) prowadzący Gospodarstwo (...) oraz P. i B. W. prowadzący Gospodarstwo (...) wystąpili do Urzędu Miasta i Gminy w K. o wykonanie robót dotyczących Rowu (...) w celu udrożnienia zarośniętego odcinka Rowu od wylotu rurociągu z polderu zalewowego do wylotu rzeki S., usunięcia powalonych drzew i wycięcia zakrzaczenia na wale p/powodziowym oddzielającym polder zalewowy od odkrytego odcinka Rowu (...) i innych prac.

/ dowód: pismo – k. 87-88 /

Pismem z dnia 02.01.2008 r. Burmistrz Miasta i Gminy K. w odpowiedzi na pismo z dnia 06.12.2007 r. poinformował, że ciek Rów (...) jest własnością Skarbu Państwa w administrowaniu (...) Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych we W. i do niego należy utrzymywanie ciek i urządzeń przeciwpowodziowych.

/ dowód: pismo – k. 89 /

Pismem z dnia 15.01.2008 r. w odpowiedzi na pismo z dnia 03.01.2008 r. (...) Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we W. poinformował W. W., M.S., P. i B. W., a także Urząd Miasta i Gminy K., iż brak konserwacji

Rowu(...)i prawostronnego obwałowania rzeki S.wynika z nie-wystarczających środków finansowych na utrzymanie i konserwację rzek i urządzeń meliora-cyjnych znajdujących się w ewidencji Zarządu, Zarząd ujmie w planach robót konserwacyj-nych udroźnienie Rowu(...)na wnioskowanym odcinku oraz przeprowadzenie konse-rwacji wału W., jednak wykonanie prac będzie uzależnione od otrzymanych środ-ków finansowych na utrzymanie urządzeń melioracyjnych w 2008 r.

/ dowód: pismo – k. 90 /

Pod koniec czerwca 2009 r. gospodarstwo powodów zostało zalane.

W akcji ratowniczej prowadzonej w dniach od 28.06.2009 r. godz. 11:11 do 02.07.2009 r., godz. 00:57 przy ul. (...)w K.brały udział zastępy (...)Państwowej Straży Pożarnej we W.. Przyczyną interwencji było zalanie wodą Gospo-darstwa Rolnego (...) na pow. ok. 6 ha. Działania ratownicze po-legały na:

- zabezpieczeniu miejsca zdarzenia,
- wypompowaniu wody z terenu (...)przy użyciu motopomp szlamowych,
- układaniu wałów z worków z piaskiem celem niedopuszczenia do ponownego zalania wodą zagrożonego terenu.

/ dowód: pismo (...) k. 54 /

Komisja powołana zarządzeniem Wojewody (...)nr (...) z dnia 15.07.2009 r. dokonała oszacowania szkód w gospodarstwie powodów i określiła wysokość strat:

- wartość odtworzeniowa zniszczonych środków trwałych (4 400 drzewek jabłoni) – 88 000 zł,
- szkody w uprawach rolnych – 85 136 zł,
- koszty z powodu niekorzystnych zjawisk atmosferycznych – 23 500 zł,
- koszty obniżenia dochodu z powodu niekorzystnych zjawisk atmosferycznych – 85 136 zł.

/ dowód: opinie i protokoły – k. 55-62 /

Powód wystąpił dnia 16.07.2009 r. do Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnychwe W., Gminy K.i Starostwa (...)o pokrycie strat materialnych wynik-łych z braku konserwacji cieku Rów(...).

Postanowieniem nr (...) z dnia 22.07.2009 r. Starosta Powiatu (...) prze-kazał tenże wniosek Marszałkowi Województwa (...).

Pismem z dnia 04.08.2009 r. (...)Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnychwe W.poinformował powoda, że realizuje powierzone ustawowo Marszałkowi Województwa zadania administracji rządowej oraz zadania własne wynikające z przepisów ustawy z dnia 18.077.2001 r. – Prawo wodne. Do tych zadań należy m. in. utrzymanie wód, w tym Rowu(...). Budżet Zarządu zaspokaja potrzeby konserwacyjne tylko w ok. 10 % stanu ewi-dencyjnego wód oraz urządzeń melioracji wodnych podstawowych. W celu zwiększenia zak-resu utrzymania (...)stara się pozyskiwać środki finansowe również z innych źródeł, w tym Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i samorządów lo-kalnych.

Zarząd podniósł, że treść pisma powoda dotyczy rekompensaty szkód spowodowanych intensywnymi opadami deszczu, brakiem odpływu i wezbraniem wód Rowu(...)w czerwcu i lipcu 2009 r. (...)dokonuje wskazane wyżej obowiązki także wobec tego cieku. Nie kwestionując z góry zasadności roszczeń odszkodowawczych podniósł potrzebę udokumentowania rozmiarów zaistniałej szkody i faktycznych jej przyczyn.

Zarząd podniósł, że obowiązujący stan prawny daje podstawy odszkodowawcze tylko w sytuacjach, gdy poszkodowany udowodni i udokumentuje, że jednostka zobowiązana do utrzymania wód nie wykonywała należycie swoich obowiązków – art. 16. ust. 3 prawa wodnego.

Postanowieniem z dnia 13.08.2009 r. Marszałek Województwa (...) zwrócił wniosek wnioskodawcy.

/ dowód: postanowienia – k. 10, 12-13; pismo – k. 43-44; pismo – k. 102-103 /

Pismem z dnia 07.09.2009 r. powód wystąpił do (...)Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych o niezwłoczne udroźnienie Rowu(...).

Powód ponowił wezwanie pismem z dnia 13.10.2009 r.

/ dowód: pisma – k. 104, 106 /

Pismem z dnia 03.09.2009 r. Burmistrz poinformował P.i B. W. oraz M. S. (1), że zgodnie z ustaleniami poczynionymi na spotkaniu w dniu 18.08.2009 r. ponowił prośbę do (...)Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych we W. o złożenie do Gminy wniosku o dofinansowanie przez Gminę prac melioracyjnych na ciekach podstawowych, których zarządcą jest (...), wskazując na konserwację cieku Rów(...) jako zadania najbardziej priorytetowego do wykonania.

/ dowód: pismo – k. 91 /

Pismem z dnia 21.09.2009 r. (...)Zarząd Melioracji i (...)we W. poinformował M. S. (1), że w związku z pozyskaniem dodatkowych środków finansowych na utrzymanie rzek i urzędzeń melioracji podstawowych rozpoczęto procedurę przetargową dla zadania (...).

Dnia 02.10.2009 r. (...)Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych we W. ogłosił przetarg nieograniczony na udroźnienie cieków i kanałów, w tym udroźnienie (...) na dł. 5, 690 km.

Pismem z dnia 16.10.2009 r. (...)Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych we W. poinformował powoda o rozpoczęciu procedury przetargowej i wyłonieniu wykonawcy.

Dnia 19.10.2009 r. (...)Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych ogłosił o wyborze ofert.

/ dowód: pismo – k. 101; ogłoszenia – k. 107-113; specyfikacja – k. 114-115; informacja – k. 116;

pismo – k. 117 /

W dniu 08.12.2009 r. został dokonany odbiór Udroźnienia Rowu(...) z udziałem przedstawicieli (...) oraz (...)K..

/ dowód: protokół odbioru – k. 127-128 /

W dniu 22.01.2010 r. powód zgłosił do Marszałka Województwa (...) zastrzeżenia wobec robót dotyczących Rowu(...).

Pismem z dnia 17.02.2010 r. wicemarszałek Województwa (...) poinformował powoda o zakresie wykonanych prac w ramach Udroźnienia Rowu(...) realizowanego w IV kwartale, których odbiór odbył się 08.12.2009 r.

/ dowód: pismo – k. 118-120; pismo – k. 129-131 /

W dniu 18.03.2010 r. została przeprowadzona wizja lokalna na wysokości działki nr (...) z udziałem przedstawicieli wykonawcy robót, (...), (...) i P. W..

W dniu 13.04.2010 r. została przeprowadzona wizja lokalna na wysokości działki powodów na ich wniosek z udziałem przedstawicieli wykonawcy robót, (...), (...), P. W. i W. W. jako pełnomocnika powoda.

/ dowód: notatka – k. 133; pismo – k. 134; notatka – k. 135-136/

Kolejne roboty zostały przeprowadzone w 08.2009 r.

/ dowód: pismo – k. 137 /

Na zlecenie M. S. (1) oraz B. i P. W. dr inż. T. K. i dr inż. W. O. sporządzili ekspertyzę dotyczącą ustalenia przyczyn podtopienia użytków rolnych położonych w zlewni Rowu (...) w rejonie ul. (...) w czerwcu i lipcu 2009 r.

W opinii wskazali, że pod koniec czerwca i na początku lipca 2009 r. woda wystąpiła z brzegów Rowu (...) oraz rowów bocznych, co spowodowało zalanie gruntów ornych na działce nr (...) ok. 0, 5 m warstwą wody oraz zatopienie użytków na działkach nr (...). Główną przyczyną tego zdarzenia był brak należytej przepustowości systemu wodno-melioracyjnego, a przede wszystkim zamulenie i zarośnięcie koryta Rowu (...) oraz znaczne ograniczenie drożności jego zarurowanego fragmentu. Zły stan systemu wodno-melioracyjnego wpływał również na trwałe utrzymywanie się podwyższonego poziomu wód gruntowych na terenach przyległych, co znacznie zredukowało możliwości gromadzenia wody w tym rejonie i pogłębiło zagrażający roślinności deficyt tlenu w profilu glebowym. System wodno-melioracyjny zapewnia utrzymanie właściwych stosunków wodnych w zlewni (...) pod warunkiem prowadzenia jego regularnej konserwacji. Przy założeniu, że Rów (...), a w szczególności jego zarurowany odcinek, są właściwie utrzymane, woda z opadów nawalnych, które wystąpiły w czerwcu 2009 r., powinna zostać odprowadzona do rzeki S. w czasie zbliżonym do jego tygodnia. Po wykonaniu konserwacji koryta Rowu (...) był on zdolny do sprawnego odprowadzenia wody z intensywnych opadów atmosferycznych występujących w maju, sierpniu i wrześniu 2010 r.

/ dowód: ekspertyza – k. 138-176 /

Powodowie wystąpili do Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia z wnioskiem o zażalenie pozwanego do próby ugodowej.

Próba ta nie przyniosła rezultatu, gdyż pozwany odmówił zawarcia ugody.

/ dowód: wniosek – k. 14-17; protokół w sprawie IX Co 1035/11 – k. 27 /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zostało skierowane przeciwko podmiotowi, który nie jest biernie legitymowany.

Powodowie wystąpili z żądaniem naprawienia szkody powstałej w uprawach rolnych na przełomie czerwca i lipca 2009 r. w następstwie zalania należących do nich działek wodą podziemną, która wystąpiła z brzegów Rowu (...). Powodowie podnieśli, że brak należytego utrzymania tego cieku wodnego w należyłym stanie spowodował, że woda opadowa, która powinna zostać odprowadzona do rzeki S., znalazła ujście na tereny należących do nich nieruchomości.

Powodowie dochodzą zatem roszczenia o charakterze odszkodowawczym mającego podstawę w nienależyтым utrzymaniu wód płynących przez zarządcę tychże wód.

Powodowie wskazali, że osobą odpowiedzialną jest Skarb Państwa – Marszałek Województwa (...) (właściciel cieku), który realizuje swoje zadania poprzez (...) Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych W.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 18.07.2001 r. – Prawo wodne własność Skarbu Państwa stanowią wody morza terytorialnego, morskie wody wewnętrzne wraz z morskimi wodami wewnętrznymi Zatoki G., śródlądowe wody powierzchniowe płynące oraz wody podziemne. Z kolei zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 4 prawa wodnego prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa wykonuje marszałek województwa, jako zadanie z zakresu administracji rządowej wykonywane przez samorząd województwa – w

stosunku do wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, służących polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby i ułatwieniu jej uprawy, oraz w stosunku do pozostałych wód niewymienionych w pkt 1-3 (czyli z wyłączeniem wód morskich, wód istotnych dla kształtowania zasobów wodnych oraz ochrony przeciwpowodziowej, w szczególności wód podziemnych oraz śródlądowych wód powierzchniowych:

a) w potokach górskich i ich źródłach,

b) w ciekach naturalnych, od źródeł do ujścia, o średnim przepływie z wielolecia równym lub wyższym od 2,0 m³/s w przekroju ujściowym,

c) w jeziorach oraz sztucznych zbiornikach wodnych, przez które przepływają cieki, o których mowa w lit. b,

d) granicznych,

e) w śródlądowych drogach wodnych,

oraz wód znajdujących się w granicach parków narodowych,

co do których prawa właścicielskie Skarbu Państwa zostały powierzone innym organom.

Rów (...) stanowiący dopływ rzeki S. został zaliczony do śródlądowych wód powierzchniowych stanowiących własność publiczną, istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa zgodnie z § 1 pkt 2 i załącznikiem nr 2 poz. 454 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17.12.2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiących własność publiczną (Dz.U. z 2003, Nr 16, poz. 149) wydanego na podstawie art. 11 ust. 2 i 3 prawa wodnego. Rów ten nie jest ciekami wymienionym w art. 11 ust. 1 pkt prawa wodnego, zatem marszałek województwa zarządza nim także w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

Organem zarządzającym wodami tego cieku jest Marszałek Województwa (...), który wykonuje to zadanie jako zadanie z zakresu administracji rządowej wykonywane przez samorząd województwa.

Marszałek województwa jest organem jednostki samorządowej szczebla wojewódzkiego.

Z kolei (...) Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych jest jednostką organizacyjną samorządowego Województwa (...) utworzoną na mocy Uchwały Sejmiku Województwa (...) Nr (...) z dnia 29.08.2003 r. w sprawie połączenia (...) Zarządów Melioracji i Urządzeń Wodnych w L., L., Ś. oraz W. i utworzenia (...) Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w W. oraz nadania mu statutu. Zgodnie z § 4 tej uchwały (...) Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych jest samorządową jednostką organizacyjną działającą jako jednostka budżetowa. Z kolei zgodnie ze statutem (...) Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych:

- Zarząd ten jest wojewódzką samorządową jednostką organizacyjną, finansowaną przez Samorząd Województwa - § 4.1,

- Zarząd jako samorządowa jednostka organizacyjna wykonuje zadania Marszałka w zakresie praw i obowiązków określonych przepisami ustawy z dnia 18.07.2001 r. – Prawo wodne - § 4.2,

- nadzór nad (...) Zarządem sprawuje Zarząd Województwa (...) - § 4.3,

- Zarząd realizuje zadania własne Samorządu Województwa zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 6, 8 i 9 ustawy z dnia 05.06.1998 r. o samorządzie województwa, określone odrębnymi ustawami w zakresie:

1. modernizacji terenów wiejskich,

2. ochrony środowiska,

3. gospodarki wodnej, w tym ochrony przeciwpowodziowej oraz wyposażenia i utrzymania

wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych - § 5,

- Zarząd realizuje powierzone ustawowo Marszałkowi Województwa zadania z zakresu administracji rządowej oraz zadania własne Marszałka Województwa wynikające z przepisów ustawy z dnia 18.07.2001 r. – Prawo wodne między innymi w zakresie własności wód, gospodarki wodnej i melioracji oraz spółek wodnych - § 6.1,

- w szczególności do zadań (...) Zarządu należy - § 6.2:

1. wykonywanie praw właścicielskich w stosunku do wód stanowiących własność Skarbu

Państwa istotnych dla rolnictwa oraz do pozostałych wód nie wymienionych w art. 11 ust.1 pkt 1-3 Prawa wodnego,

2. gospodarowanie gruntami pokrytymi wodami wymienionymi w pkt 2 a.,

(...),

5. administrowanie wodami (rzeki, kanały, potoki) i urządzeniami melioracji podstawowych (wały przeciwpowodziowe, przepompownie, zbiorniki retencyjne, budowle hydrotechniczne, rurociągi i inne), dokonywanie uzgodnień związanych z kolizjami obcych urządzeń z administrowanymi wodami oraz urządzeniami melioracji wodnych (podstawowych i szczegółowych), systematyczne przeglądy i oceny stanu technicznego urządzeń, ochrona urządzeń przed niszczeniem i zanieczyszczeniem,

6. utrzymywanie (remonty, konserwacje i udroźnienia) wód i urządzeń melioracji wodnych podstawowych, planowanie i nadzorowanie tych prac oraz ich rozliczanie, sporządzanie dokumentacji technicznych robót konserwacyjno-remontowych,

7. programowanie, planowanie, określanie potrzeb terenowych i koncepcji rozwiązań technicznych inwestycji gospodarki wodnej i melioracji wodnych,

8. sprawowanie funkcji inwestora bezpośredniego zamierzeń (zadań) inwestycyjnych i remontowych gospodarki wodnej i melioracji wodnych (podstawowych i szczegółowych) poprzez:

- kompleksowe przygotowanie dokumentacyjne i formalno-prawne,

- zabezpieczanie wykonawstwa i zawieranie umów o roboty,

- nadzorowanie wykonywania robót oraz ich odbiory,

- rozliczenia finansowe i rzeczowe,

- ochrona województwa przed powodzią administrowanymi wodami i urządzeniami poprzez:

- działania profilaktyczne,

- prowadzenie magazynów przeciwpowodziowych,

- sterowanie urządzeniami w czasie akcji powodziowych,

- udział w akcjach powodziowych prowadzonych przez służby samorządów terytorialnych i służby wojewody,

- zlecenie wykonywania robót interwencyjnych i zabezpieczających,

- szacowanie szkód w administrowanych wodach i urządzeniach melioracji wodnej,
- organizowanie usuwania skutków powodzi i ich rozliczanie,
- współpracę i współdziałanie z organami administracji publicznej w zakresie ochrony przed powodzią i suszą oraz budowy i modernizacji obiektów hydrotechnicznych zabezpieczenia przeciwpowodziowego,
- organizowanie i sprawowanie nadzoru nad realizacją „Programów małej retencji wodnej”, e-eksploatacja administrowanych urządzeń piętrzących i retencyjnych, pomoc techniczna zainteresowanym w budowie i wykonywaniu obiektów retencyjnych,
- realizację projektu w zakresie wynikającym z umowy pożyczki między Rzeczpospolitą Polską a Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju oraz umowy kredytu z Bankiem Rozwoju Rady Europejskiej sfinansowanie Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Do-rzeczna O.,
- przygotowywanie materiałów do wydania decyzji o wykonaniu urządzeń melioracji szczegółowych na koszt Skarbu Państwa oraz o wysokości opłat melioracyjnych,
- sprawowanie nadzoru merytorycznego nad działalnością związków spółek wodnych oraz udzielanie pomocy technicznej i organizacyjnej (doradczej) spółkom wodnym i ich związkom,
- współpracę i współdziałanie z administracją rządową, samorządami gminnymi i powiatowymi „jednostkami gospodarki wodnej ((...) i (...)), instytucjami naukowo-badawczymi, służbami ochrony środowiska, sąsiednimi województwami,
- współpracę przygraniczną w zakresie gospodarki wodnej i melioracji, ochrony środowiska i rozwoju obszarów wiejskich,
- prowadzenie obowiązującej sprawozdawczości resortowej i GUS-owskiej,
- (...)Zarząd realizuje również inne zadania powierzone przez Marszałka Województwa.

Powodowie skierowali swoje roszczenie przeciwko Skarbowi Państwa zamiast przeciwko jednostce samorządu terytorialnego – samorządowemu Województwu (...)działającemu przez swoją jednostkę organizacyjną (statio regionis) – (...)Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.

Podstawę roszczenia zgłoszonego przez powodów i odpowiedzialności wskazanego podmiotu stanowić będzie art. 417 kc.

Zgodnie z art. 417 § 1 kc, za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Zgodnie zaś z art. 417 § 2 kc, jeżeli wykonywanie zadań z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorządu terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarną odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę ponosi ich wykonawca oraz zlecająca je jednostka samorządu terytorialnego albo Skarb Państwa.

Przepisy kodeksu cywilnego regulujące odpowiedzialność organów administracji publicznej (państwowej i samorządowej) za działania i zaniechania funkcjonariuszy tych organów zostały gruntownie znowelizowane ustawą z dnia 17.06.2004 r. o zmianie kodeksu cywilnego i niektórych innych ustaw z dniem 01.09.2004 r. Znowelizowany art. 417 kc wprowadził zasadę jednolitej, własnej odpowiedzialności Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego za wykonywanie władzy publicznej z naruszeniem prawa. Z dniem 01.09.2004 r. uchylony został natomiast art. 420² kc, który stanowił, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez funkcjonariusza jednostki

samorządu terytorialnego przy wykonywaniu określonych ustawami zadań z zakresu administracji rządowej lub zleconych przez ustawy albo powierzonych, odpowiedzialność za szkodę ponoszą Skarb Państwa i jednostka samorządu terytorialnego solidarnie.

Decydującą przesłanką odpowiedzialności podmiotu publicznego (państwowego, samorządowego) jest wyrządzenie szkody przy wykonywaniu władzy publicznej. Wykonywaniem władzy publicznej będzie zawsze podejmowanie działań należących do szeroko rozumianej sfery administracji publicznej. Sfera ta od 1990 r. rozdzielona jest pomiędzy administrację rządową i administrację samorządową (od 01.01.1999 r. na trzech szczeblach samorządu terytorialnego: gminy, powiatu i województwa). Jednostki samorządowe mogą wykonywać zadania z zakresu administracji publicznej jako zadania własne, należące z mocy prawa do ich kompetencji, jako zadania ustawowo zlecone będące wyrazem zastępowania przez samorząd administracji rządowej w terenie bądź jako zadania powierzone – w drodze przeniesienia kompetencji organu administracji rządowej na organ samorządu w ramach porozumienia (umowy) administracyjnego. Z punktu widzenia relacji o charakterze cywilnoprawnym pomiędzy organami szeroko ujętej administracji, czyli podmiotem prawa publicznego, a obywatelem, prywatną jednostką organizacyjną, przedsiębiorcą, lub innym podmiotem prawa prywatnego, nie zachodzi różnica w zakresie konsekwencji wykonywania przez jednostkę samorządu terytorialnego zadań należących do jej kompetencji z mocy przepisów ustawy jako zadań własnych lub zadań zleconych (ustawowo). Art. 417 § 1 kc uzależnia odpowiedzialność Skarbu Państwa lub jednostki samorządowej wyłącznie od wykonywania władzy publicznej z mocy ustawy. Odrębnie jedynie – w art. 417 § 2 – ujęte zostały odszkodowawcze konsekwencje wykonywania władzy publicznej w ramach zawartego porozumienia administracyjnego, czyli odstąpienia od reguł ustawowych i umownego przeniesienia kompetencji na inną (niższego szczebla) jednostkę administracyjną, a nawet osobę prawną prywatną.

Zadania z zakresu ochrony wód wykonywane są przez województwo samorządowe jako zadania zlecone. Nie oznacza to jednakże przeniesienia odpowiedzialności za ewentualnie wyrządzoną przez to szkodę na Skarb Państwa i zwolnienia jednostki samorządowej z tej odpowiedzialności. Jednostka samorządowa ponosi własną, indywidualną odpowiedzialność wobec osoby poszkodowanej za skutki niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej. Intencja ustawodawcy w zakresie nowelizacji zasad odpowiedzialności państwa za funkcjonariuszy publicznych jest czytelna. Pozostawione zostało jedynie odrębne, szczególne u normowanie odpowiedzialności na wypadek powierzenia czynności z zakresu władzy publicznej podmiotowi nie będącemu częścią aparatu państwowego czy też częścią struktury administracji publicznej. Jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za szkodę wywołaną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej tak samo przy wykonywaniu zadań własnych, jak i przy wykonywaniu zadań ustawowo zleconych. Jeżeli źródłem wykonywania zadań jest ustawa, odpowiedzialność ponosi wyłącznie jednostka samorządu terytorialnego – zob. G. Bieniek: Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom I, wyd. 8 Warszawa 2007, s. 300, także, J. J. Skoczylas, Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez władzę publiczną, Warszawa 2005, s. 165. Zadania państwowe zlecone ustawowo jednostkom samorządowym stają się bowiem zadaniami samorządowymi.

Zarządca wód wykonuje działania stanowiące wykonywanie władzy publicznej w rozumieniu art. 417 kc. Administrowanie wodami nie jest wykonywaniem standardowych praw właściciela nieruchomości w rozumieniu art. 140 kc. Zgodnie z art. 1 ust. 2, 3 i 4 prawa wodnego gospodarowanie wodami:

- jest prowadzone z zachowaniem zasady racjonalnego i całościowego traktowania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem ich ilości i jakości,

- uwzględnia zasadę wspólnych interesów i jest realizowane przez współpracę administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności tak, aby uzyskać maksymalne korzyści społeczne,

- jest prowadzone w taki sposób, aby działając w zgodzie z interesem publicznym, nie dopuszczać do wystąpienia możliwego do uniknięcia pogorszenia ekologicznych funkcji wód oraz pogorszenia stanu ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio zależnych od wód. Zgodnie zaś z art. 2 ust. 1 prawa wodnego zarządzanie zasobami

wodnymi służy zaspokajaniu potrzeb ludności, gospodarki, ochronie wód i środowiska związanego z tymi zasobami, w szczególności w zakresie:

- 1) zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody dla ludności,
- 2) ochrony zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz niewłaściwą lub nadmierną eksploatacją,
- 3) utrzymywania lub poprawy stanu ekosystemów wodnych i od wody zależnych,
- 4) ochrony przed powodzią oraz suszą,
- 5) zapewnienia wody na potrzeby rolnictwa oraz przemysłu,
- 6) zaspokojenia potrzeb związanych z turystyką, sportem oraz rekreacją,
- 7) tworzenia warunków dla energetycznego, transportowego oraz rybackiego wykorzystania wód.

Sposób ujęcia zakresu obowiązków właściciela wód wymienionych w art. 1 i 2 prawa wodnego, w szczególności również zakresu działania marszałka województwa wskazanego w art. 11 ust. 1 pkt 4 prawa wodnego (regulacje stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, służące polepszeniu zdolności produkcyjnej gleby i ułatwieniu jej uprawy) wskazuje, iż administrowanie wodami płynącymi ma służyć zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa w zakresie dostępu do zasobów wodnych, ich wykorzystaniu w sposób prawidłowy, z uwzględnieniem potrzeb bytowych i rekreacyjnych, w szczególności na potrzeby rolnictwa (co odnosiłoby się do powodów), a także na zabezpieczeniu osób i mienia przed zagrożeniami ze strony żywiołu wody, co wyraża się obowiązkiem ochrony przeciwpowodziowej. Zapewnienie potrzeb bytowych oraz bezpieczeństwa osobistego i majątkowego obywateli jest obowiązkiem Państwa i jego organów, na wszystkich szczeblach administracji publicznej, czy to rządowej czy samorządowej. Wykonywanie władzy publicznej nie polega jedynie na władcym wkraczaniu w sferę praw i obowiązków obywateli poprzez wydawanie decyzji, ale także na zabezpieczaniu potrzeb społeczeństwa. Dotyczy to infrastruktury, zasobów naturalnych, ochrony środowiska, kształtowania przestrzeni, w tym także gospodarowania wodami płynącymi. Tym samym nie-uzasadniony był zarzut pozwanego dotyczący wadliwego wskazania przez powodów art. 417 kc jako podstawy powództwa.

Zatem podmiotem zobowiązanym do naprawienia doznanej przez powodów szkody jest samorządowe Województwo (...), albowiem roszczenie powodów wynika z działań oraz zaniechań jednostki organizacyjnej Województwa – Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych. Wszystkie cywilnoprawne aspekty i skutki działań i zaniechań (...)Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych należy bowiem zawsze przypisywać Województwu (...), którego tenże Zarząd jest jednostką organizacyjną. Co najwyżej, jeżeli zobowiązanie do wypłaty odszkodowania jest konsekwencją realizacji zadań z zakresu administracji rządowej, środki na ten cel zostaną faktycznie wyłożone ze środków Skarbu Państwa przeznaczonych na realizację tego zadania, albowiem zgodnie z § 14.1 statutu (...)Zarządu Melioracji zadania z zakresu administracji rządowej (w tym między innymi: utrzymanie wód, budowa i utrzymanie urządzeń melioracyjnych, ochrona przed powodzią oraz usuwanie szkód powodziowych) realizowane przez (...)Zarząd finansowane są z budżetu państwa za pośrednictwem budżetu Samorządu Województwa (...).

Stąd też możliwe jest kierowanie roszczeń o odszkodowanie związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji wodnej, utrzymania urządzeń wodnych, prowadzonych prac dotyczących wód wyłącznie wobec Województwa (...)Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych. Powoduje to oddalenie powództwa w stosunku do Skarbu Państwa.

Sąd oddalił wniosek powodów o przesłuchanie świadków wskazanych w pozwie, albowiem wobec skierowania powództwa przeciwko podmiotowi nielegitymowanemu biernie niecelowe byłoby prowadzenie tego dowodu.

Sąd oddalił wniosek pozwanego zawarty w piśmie z dnia 18.01.2013 r. o uchylenie postanowienia z dnia 08.01.2013 r., gdyż dnia 08.01.2013 r. sąd nie wydawał żadnego postanowienia. Zawodowy pełnomocnik występujący w imieniu pozwanego powinien wiedzieć, że zwrot pisma procesowego następuje zarządzeniem przewodniczącego, i odróżniać

zarządzenie od postanowienia. Na marginesie można zauważyć, że wniosek o przedłużenie terminu do złożenia odpowiedzi na pozew powinien zostać doręczony pełnomocnikowi drugiej strony, która ma prawo wiedzieć, że przeciwnik nie wykonuje zobowiązania sądu i ubiega się o złagodzenie tego zobowiązania.

Mając na uwadze, iż pozwany w pierwszej kolejności zgłosił zarzut braku legitymacji biernej, który w tym wypadku był zarzutem dość oczywistym, należy dojść do przekonania, że nic nie stało na przeszkodzie złożeniu odpowiedzi na pozew w terminie pierwotnie przez sąd zakreślonym. Zatem wszelkie wnioski zgłoszone na rozprawie dotyczące zwrócenia się przez sąd o dokumentację do instytucji wskazanych przez pozwanego podlegały oddaleniu jako spóźnione i prowadzące do przedłużenia postępowania – art. 207 § 6 kpc i art. 217 § 2 kpc. Tego rodzaju wnioski służą bowiem przygotowaniu rozprawy – art. 208 § 1 pkt 2 kpc. Należy zresztą zwrócić uwagę, że pozwany w ogóle nie uzasadnił przyczyn, dla których sam nie może przedłożyć dokumentów znajdujących się we władaniu (...) Zarządu Melioracji, które zresztą mogły zostać przez pozwanego przygotowane, albowiem powodowie występowali wcześniej z zawezwaniem do próby ugodowej, czyli pozwany powinien był spodziewać się procesu i mógł zgromadzić dokumentację.

Wreszcie trzeba podnieść, że pozwany próbuje ominąć obowiązki związane ze złożeniem odpowiedzi na pozew. Pełnomocnik pozwanego złożył na rozprawie w dniu 22.02.2013 r. piśmo mające stanowić załącznik do protokołu, jednakże pismo to zostało oznaczone jako odpowiedź na pozew i datowane na 20.02.2013 r. Zatem pismo to było w istocie odpowiedzią na pozew, nie zaś załącznikiem do protokołu. Tym samym zawarte w nim wnioski mogły zostać wcześniej zgłoszone i podlegały oddaleniu.

Sąd oddalił powództwo jako skierowane przeciwko niewłaściwemu pozwanemu.

Mając natomiast na uwadze postawę procesową pozwanego, który mógł złożyć prostą odpowiedź na pozew w zakreślonym pierwotnie terminie 14 dni, co powodowało zbędność obecności pełnomocnika na rozprawie, a także próbę omięcia uchybienia zobowiązaniu do złożenia tejże odpowiedzi poprzez złożenie wadliwego załącznika do protokołu, sąd uznał, że zachodzą szczególne okoliczności w rozumieniu art. 102 kpc oraz nierzetelne postępowanie w rozumieniu art. 103 kpc w zw. z art. 3 kpc uzasadniające odstąpienie od obciążenia powodów kosztami zastępstwa prawnego pozwanego. Można zresztą dodać, że skoro w odpowiedzi na zawezwanie do próby ugodowej pozwany jedynie odmówił zawarcia ugody, ale nie po-dniósł w ogóle, że nie jest legitymowany, to powodowie mogli upewnić się, że adresat roszczenia został przez nich prawidłowo oznaczony. Z tych przyczyn sąd nie obciążył powodów kosztami zastępstwa procesowego pozwanego.

Mając powyższe okoliczności na uwadze sąd podjął rozstrzygnięcia zawarte w sentencji wyroku.